

MODUULI 10: MONIALAISUUS

M▲PChiPP

EUROOPAN UNIONIN RIGHTS,
EQUALITY AND CITIZENSHIP (REC) -
OHJELMAN TUKEMA HANKE

MONIALAISUUS

- ▶ intersektoraalinen: sektorien välinen
 - hallinto- ja oikeusjärjestelmät: lakisääteiset sosiaalipalvelut, (perhe)oikeus
 - rikosoikeusjärjestelmä: poliisi, syyttäjät, rikostuomioistuimet
 - palveluntarjoajat: kotikäyntipalvelut, neuvontakeskukset, koulutukset, sijaishoidit ja lastenkodit, lasten ja nuorten hoito, lasten auttava puhelin jne.
 - terveydenhoito: lastenlääkärit, lasten ja nuorten psykiatrit, yleislääkärit, kätilöt jne.
- ▶ **moniammatillinen**: eri ammateissa toimivien ammattilaisten välinen
- ▶ **järjestelmälähtöinen**: koko perheyksikön huomioiva (lapset / vanhemmat / isovanhemmat / muut aikuiset)
- ▶ **koordinoitu**: tapauksen vetäjä ja prosessikoordinaattori (muistakaa sisällyttää prosessiin joku, joka valvoo lapsen turvallisuutta!)

MONIALAISUUS (JATKUU)

- ▶ **Kokonaisvaltainen lähestymistapa:** kaikkiin perheessä esiintyviin väkivallan muotoihin (perheväkivalta, lapsiin kohdistuva väkivalta, seksuaalinen väkivalta) kohdistuva apu koordinoidaan ja toteutetaan kokonaisuutena.
- ▶ **Jaksottaminen:** esim. välittömään turvallisuuteen liittyvät toimenpiteet, arviointi – diagnostiikka – hoidon suunnittelu (riskipohjainen ja pitkän tähtäimen turvallisuuteen pyrkivä), toipuminen (esim. trauman hoito), seuranta, uusiutumisen estäminen.
- ▶ Yksi perhe, yksi suunnitelma, yksi projektin vetäjä, yksi tiimi.

MIKSI?

- ▶ useita eri tyyppisiä ongelmia, joiden ratkaisuun tarvitaan eri asiantuntijoita
- ▶ kattavampi arvio tilanteesta
- ▶ toisiinsa liittyvien tavoitteiden toteutuksen koordinointi
- ▶ vähemmän stressiä lapsille ja heidän perheilleen
- ▶ parempi lopputulos lasten ja perheiden kannalta: turvallisuus, parempi teho

Yhteistyötä voi olla:

- ▶ tapausotasolla (tapauskohtainen, rakenteellinen)
- ▶ organisaatiotasolla (yhteistyöverkosto)

MITÄ TARVITAAN?

Tehokkaan monialaisen päätöksenteon edellytykset:

- ▶ tiimin jäsenten perusteellinen valmistautuminen
- ▶ organisoitu, tavoitteellinen prosessi
- ▶ valtuudet tehdä päätöksiä organisaation nimissä
- ▶ tapauksen järjestelmällinen tutkinta prosessin eri vaiheissa

PÄIVITÄISESSÄ TYÖSSÄ VASTAAN TULEVIA ONGELMIA

- ▶ yhteisen näkökulman puute
- ▶ vanhempien/perheenjäsenten riittämätön osallistuminen
- ▶ eri organisaatioiden ammattilaisten ristiriitaiset toimenpiteet
- ▶ tarpeellisia ammattilaisia ei ole mukana prosessissa / ammattilaisia on mukana liikaa
- ▶ riittämätön budjetti avun ja haastattelujen koordinointiin
- ▶ toimenpiteiden koordinoinnin puute
- ▶ tiedonvälityksen haasteet (todelliset tai kuvitellut yksityisydensuojasäännökset)
- ▶ turvallisuusharha (kollegoiden "vastuu"/huomio)
- ▶ erimielisyys tavoitteista
- ▶ kapeakatseisuus (kaikki tiimin jäsenet ottavat herkästi saman kannan kuin tapauksen käsittelyyn tuonut henkilö)

HARJOITUS: KULTAINEN LANKA

Kultainen lanka ja yhteistyö

- ▶ Tutustutaan lankakerän avulla:
- ▶ Seistään piirissä.
- ▶ Käytetään punaista lankaa yhdessä.
- ▶ Tuloksena on verkosto.

HARJOITUS: VAAHTOKARKKIHAASTE

- ▶ Kootkaa korkein mahdollinen pystyssä pysyvä rakennelma.
- ▶ Koko vaahtokarkin on oltava rakennelman huipulla.
- ▶ Haasteessa saa käyttää kirjekuoresta löytyviä materiaaleja.
- ▶ Spagetin, köyden tai teipin saa katkaista.

HARJOITUS: ONNISTUMISET JA HAASTEET MONIALAISESSA YHTEISTYÖSSÄNNE

ONNISTUMISET

- ▶ ...
- ▶ ...
- ▶ ...
- ▶ ...

HAASTEET

- ▶ ...
- ▶ ...
- ▶ ...
- ▶ ...

MIKÄ TOIMII?

1. Yhteinen näkemys (organisaation ja johdon tasolla)

- ▶ ongelman yhteinen analysointi (esim. arviointikehyskolmion avulla)
- ▶ yhteiset näkemykset
- ▶ yhteinen määritelmä lasten kaltoinkohtelulle
- ▶ kohderyhmän selkeä määrittely

MIKÄ TOIMII? (JATKUU)

2. Tarpeelliset henkilöt mukaan, yhdessä sovitut työskentelysäännöt

- ▶ yhteistyö lasten ja aikuisten auttajien välillä
- ▶ eri alojen asiantuntijoita
- ▶ eri ammattien edustajia
- ▶ selkeät sopimukset, työnjako ja vastuut
- ▶ selkeä organisaatorakenne (ydinryhmä ja toinen kehä)
- ▶ taloudelliset sopimukset

MIKÄ TOIMII? (JATKUU)

3. Kunnioittava yhteistyökulttuuri

- ▶ innokkuus, luotettavuus, itseluottamus, kunnioitus
- ▶ yhteistyöhalukkuus
- ▶ ajankäyttö: toisiin tutustuminen ja heidän ymmärtämisensä
- ▶ vetäjänä toimivan henkilön inspiroiva johtajuus

MIKÄ TOIMII? (JATKUU)

4. Selkeät johtojärjestelyt

- ▶ **Organisaation tasolla:** sovitaan mikä organisaatio on projektin vetäjä - tämä on tärkeää erityisesti silloin kun yhteistyössä on ongelmia.
- ▶ **Toimeenpanealla tasolla:** sovitaan kuka on projektin vetäjä – tämä on tärkeää erityisesti silloin kun tapaus ei etene (projektin koordinointi).
- ▶ Noudatetaan sovittuja päätöksenteon sääntöjä molemmilla tasoilla.

MIKÄ TOIMII? (JATKUU)

5. Tukea tarjoavat työskentelysäännöt

- ▶ tiedonvälitys
- ▶ konsultointi
- ▶ työskentelyprosessien muokkaus

MIKÄ TOIMII? (JATKUU)

6. Hoitopalvelun tehokkuus

- ▶ Käytetään tehokkaita interventioita.
- ▶ Perustuu "mikä toimii?" -periaatteelle:
 - eri alojen ja järjestelmien mukaan ottaminen
 - kokonaisvaltainen hoidon suunnittelu
 - kaltoinkohtelun tyypistä riippuva hoito
 - tarpeet ja käytettävissä olevat resurssit
 - turvallisuuden seuranta kautta prosessin

MIKÄ TOIMII? (JATKUU)

7. Järjestelmällinen arvioiminen ja laadun kehittäminen

Tapaustasolla

- ▶ GAS-menetelmä ja hoidon toimivuuden arviointi
- ▶ kyselyiden käyttö

Organisaation tasolla

- ▶ järjestelmällinen tavoitteiden arviointi ja tulosten kerääminen
- ▶ jatkuva arviointi ja kehittäminen

TYÖKALU: YHTEISTYÖMUISTILISTA KALTOIN KOHDELTUIJEN LASTEN JA HEIDÄN VANHEMPIENSA KANSSA TYÖSKENTELYYN

- ▶ tarkoitettu sekä organisaatiotasolle että toimeenpanotasolle
- ▶ perustuu "mikä toimii?" -periaatteelle
- ▶ yhteistyön arviointi
- ▶ eri vaiheissa (alku, edistyminen, seisaukset)
- ▶ auttaa saamaan koko kuvan: menestystekijät, unohdetut aspektit ja haasteet
- ▶ kommunikoinnin ja toiminnan perusta

HARJOITUS: TAPAUSTUTKIMUS (JOHTOTASO)

- ▶ Muodostakaa pareja.
- ▶ Analysoikaa toimeenpanevan tason yhteistyöstä kertovaa tapauskertomusta.
Vaihtakaa 15 minuutin jälkeen rooleja ja lukekaa parinne tapauskertomus.
- ▶ Pohdinta: Mitkä asiat ovat onnistuneet ja epäonnistuneet, mitä voidaan parantaa ja organisoida tehokkaammin?
- ▶ Jatkakaa organisaatiotason yhteistyöanalyysillä.

Vaihtoehtoisesti:

Pyydä ryhmää nostamaan esiin monimutkainen lastensuojelutapaus ja analysoimaan yhdessä, mitä kaikkia palveluita ja viranomaisia projektiin liittyy ja kuinka ne voivat tehdä yhteistyötä yhteisen suunnitelman avulla.

TIEDON JAKAMINEN

- ▶ Monialainen arviointi edellyttää tietojen ja näkemysten vaihtamista.
- ▶ Tiedonvaihdon tulee täyttää **lakisääteiset ohjeet yms.** (tietosuoja, ilmoitusvelvollisuus).
- ▶ Silloinkin kun laki asettaa toiminnalle selkeät puitteet, viranomaiset saattavat joutua **eturistiriitatilanteisiin**.

monialainen arviointi	vs.	luottamuksellisuus auttamissuhteissa
suostumuksesta riippumaton ilmoitusvelvollisuus	vs.	lasten ja vanhempien/hoitajien luottamuksen ansaitseminen
ammattillinen yhteistyö	vs.	lasten ja vanhempien/hoitajien osallistuminen prosessiin
ammattilaiset (ainoina) asiantuntijoina	vs.	lasten ja vanhempien tietämyksen hyödyntäminen

TIEDON JAKAMINEN (JATKUU)

Kysymyksiä vastattaviksi:

- ▶ **Tiedon jakaminen asiakkaan suostumuksella:** Mitä lapsen ja/tai vanhempien/hoitajien suostumuksen saamiseksi on tehty?
- ▶ **Tiedon jakaminen ilman asiakkaan suostumusta:** Mitä on tehty avoimen ja rehellisen suhteen luomiseksi lapseen tai tämän vanhempiin/hoitajiin?
- ▶ **Tiedon jakamisen tarkoitus:**
 - Voidaanko tavoite saavuttaa ilman tämän tiedon jakamista?
 - Kenen tarvitsee saada tieto, jotta tavoite voidaan saavuttaa?
 - Mitä tietoja tarvitaan, jotta tavoitteet voivat toteutua?
- ▶ **Tiedon jakamisen riskit:**
 - Vaarantaako tiedon jakaminen lapsen turvallisuuden?
 - Miten onnistuu lastensuojeluprosessin luottamuksellisuuden ja monialaisen tiedonjakamisen oletettujen hyötyjen tasapainottaminen?
(Tällä on merkitystä vain, jos tiedon jakaminen ei ole pakollista.)

HARJOITUS: ESIMERKKITAPAUKSIA

Keskustelkaa tapauksista:

- ▶ Milloin tiedon jakaminen onnistui hyvin? Mitkä tekijät vaikuttivat positiiviseen lopputulokseen?
- ▶ Milloin tiedon jakaminen oli haasteellista? Mitkä tekijät vaikeuttivat tilannetta?
- ▶ Millaisia ratkaisuja / hyviä käytäntöjä ehdottaisitte?

Vaihtoehtoja harkittavaksi:

- ▶ Tietoisuus säännöistä ja standardeista: mikä on sallittua, mikä ei?
- ▶ Kontekstin tarjoamista mahdollisuuksista ja asettamista rajoista riippuen:
 - lapsen edun/turvallisuuden asettaminen yhteiseksi tavoitteeksi
 - utelias asenne, hyvät kommunikaatiotaidot ja ongelmanratkaisutaidot
 - molemminpuolinen toisen aseman ymmärtäminen
 - hyvien yhteistyökokemusten korostaminen
 - muut yhteistyömuistilistan kohdat
 -

ESIMERKKI: PERHEOIKEUSKESKUS (FAMILY JUSTICE CENTER)

- ▶ Monialainen palvelukeskus, jossa erilaisten yksityisten ja julkisten palveluntarjoajien työntekijät tarjoavat palveluja perheväkivallan uhreille ja heidän perheilleen joko osa- tai kokoaikaisesti.
- ▶ Perimmäisenä tavoitteena on varmistaa, että perheväkivallan uhrin saavat kaikki ne palvelut, joita he tarvitsevat voidakseen parantaa omaa turvallisuuttaan ja saattaa väkivaltaisen henkilön vastuuseen.
- ▶ Koska kaikki palvelut ovat yhden katon alla, uhrien ei tarvitse toistaa tarinaansa yhtä moneen kertaan ja käydä useissa paikoissa saadakseen apua. Lisäksi yhteistyö toimii paremmin ja uhrin saavat apua helpommin, kun kaikilla toimijoilla on yhteinen linja.
- ▶ Lisätietoja: www.familyjusticecenterseurope.org

ESIMERKKI: CHILD ADVOCACY CENTRE

- ▶ Monialaiset tiimit olivat tärkeä osa alkuperäisen Child Advocacy Centren toimintaa.
- ▶ Tämä innovatiivinen malli perustui sille ajatukselle, että ongelmiin voidaan reagoida tehokkaammin, kun eri toimijat ja viranomaiset tekevät yhteistyötä sekä sen myöntämiselle, että mikään toimija ei voi yksinään ratkaista näin monitahoisia ongelmia.
- ▶ Lisätietoja: www.nationalcac.org

ESIMERKKI: PROMISE

- ▶ PROMISE pyrkii edistämään lapsiystävällistä monialaista yhteistyötä ja väkivallan uhriksi joutuneiden lasten palveluita. Se tarjoaa heille oikeudenkäynteihin liittyviä palveluita, auttaa välttämään uudelleen uhriksi joutumista ja kehittää kuntoutuspalveluiden tasoa.
- ▶ Se perustuu Barnahus (lasten talo) -mallille ja muille vastaaville ratkaisuille (esim. Children's Advocacy Center -keskukset). PROMISE edistää yhteistyötä sosiaalipalveluiden, poliisin, syyttäjien, tuomareiden, lastenlääkäreiden ja lasten/nuortenpsykiatrien välillä.
- ▶ Tämä monialainen, eri viranomaisten välinen palvelumalli on tärkeä osa hyvinvointi- ja oikeusjärjestelmää. Se tukee väkivallalle altistuneita ja sen uhreiksi joutuneita lapsia ja tarjoaa heille oikeusapua sekä auttaa välttämään uudelleen uhriksi joutumista ja edistää toipumista.
- ▶ Lisätietoja: <http://www.childcentre.info/promise/>

YHTEENVETO, ARVIOINTI JA REFLEKTIO

- ▶ Mikä on tärkein asia, jonka olet oivaltanut tänään?
- ▶ Mitä näistä elementeistä aiot soveltaa omassa työssäsi?
- ▶ Mitä tulet kertomaan kollegoillesi/esimiehellesi tänään oppimistasi asioista?
- ▶ Missä tilanteissa tänään opittua voisi tulevaisuudessa soveltaa?

KOLOFONI

- ▶ Tämä kansainväliseen käyttöön tarkoitettu koulutusmateriaali on tuotettu osana **MAPChiPP**-projektia (**Multi-disciplinary Assessment and Participation in Child Protection Proceedings: training program with modules and toolbox, international network**).
- ▶ Tämä yhteistyöprojekti on Euroopan unionin **Rights, Equality and Citizenship (REC) -projektin tukema hanke**. Sen toteutukseen ovat osallistuneet seuraavat lastensuojelujärjestöt: Das Deutsche Institut für Jugendhilfe und Familienrecht e. V. (Saksa), Család, Gyermek, Ifjúsági Egyesület (Unkari), Lastekaitse Liit (Viro), Nederlands Jeugdinstituut (Hollanti) ja Child and Family Training (UK).
- ▶ **Moduuli 10: Monialaisuus** on pääasiallisesti Nederlands Jeugdinstituutin tutkijoiden (Marianne Berger ja Cora Bartelink) kehittämä.
- ▶ Haluamme kiittää seuraavia henkilöitä: Margreet Timmer ja I. Haxe (Landelijk Opleidingscentrum Kindermishandeling) sekä Kiira Gornischeff ja Helen Karu (Lastekaitse Liit) heidän merkittävästä tuestaan tämän materiaalin valmistelussa.
- ▶ © 2017 **MAPChiPP-hankekonsortio** Kaikki oikeudet pidätetään.